

Het summum van summing

Hoe leg je in twee zinnen uit wat de SSL X-Desk is? Dat is nog niet zo makkelijk, want deze bedrieglijk kleine SSL mengtafel heeft veel in huis...

INFO

- Prijs excl: € 1.975,-
- Distributie: Joystick Audio tel. +32 923 63718
- Internet: www.joystick.be www.solidstatelogic.com

door Ivo Witteveen > ivo@interface.nl

De X-Desk is ontworpen om te fungeren als hart van een studio waarin gewerkt wordt met een mengeling van analoge en digitale apparatuur. Zo'n hybride set-up zie je tegenwoordig steeds vaker. Bijna iedereen neemt digitaal op en maakt gebruik van de creatieve mogelijkheden van een daw, maar steeds meer mensen willen daarnaast ook analoge hardware gebruiken. Deels noodgedwongen – van een preamp bestaat nu eenmaal geen plug-in-versie – maar ook vanwege de klank. Een grote mengtafel met 24 of meer identieke kanalen – elk met preamp, eq en compressor – is voor veel studio's inmiddels overkill. Vaak wil je verschillende 'smaken' kunnen gebruiken, bijvoorbeeld in preamps en andere hardware.

Zo ontstaat al snel een collectie hardware die op een handige manier aangesloten moet worden op de software. Een aantal zaken is daarbij essentieel, zoals de mogelijkheid om meerdere speakersets te kunnen aansluiten en een talkback om met de muzikanten in de opnameruimte te kunnen communiceren. Beide vind je terug in de X-Desk. Daarnaast kun je de X-Desk uitstekend gebruiken als summing mixer (zie kader).

Routebeschrijving

In grote lijnen valt de X-Desk in twee secties te verdelen: de acht inputkanalen links en een mastersectie rechts. Ieder inputkanaal heeft twee mogelijke inputs, namelijk de channel-input en een alt-input. Op de channel-input komt

normaal gesproken het signaal van wat je wilt opnemen binnen, bijvoorbeeld de output van je preamp. De alt-input is traditioneel een tape-return; daar komt de output van je meersporen-recorder (je daw) op binnen.

Om goed te begrijpen wat je met de X-Desk allemaal kan doen, is het verder belangrijk dat je weet dat er twee stereo mixen tegelijk gemaakt kunnen worden: een cuemix (bijvoorbeeld voor de muzikanten) en de stereomix waar je zelf naar luistert. Door het inschakelen van de alt-button bij de cuemix-sectie van ieder kanaal, gaat de alt-input van dat kanaal naar de cuemix, terwijl de channel-input gewoon naar de stereo mix gaat. Zo kun je dus bijvoorbeeld een volledig gescheiden hoofdtelefoonmix maken.

Maar het wordt nog leuker. Door de functie Cue To Mix in te schakelen, komt deze cuemix weer bij de stereo mix. Wat je dan hebt, is een zestienkanaals summing mixer met per kanaal gescheiden pan- en volumeregeling! Het mooie hiervan is natuurlijk ook dat je zo'n uitgebreide summing mixer pas in de mixfase nodig hebt, terwijl de cuemixer handig is tijdens opname.

Over de channel-inputs moeten we verder nog vermelden dat deze allemaal een schakelbare insert hebben, zodat je bijvoorbeeld een eq of compressor in het signaalpad van een kanaal kunt inschakelen. Ook heeft ieder kanaal een direct output, die eventueel rechtstreeks naar je ad-converter kan voor meersporenopnamen.

Tot slot hebben de channel-inputs twee fx-sendpots (FX 1 en FX2), die beide via een master-send en stereo-return binnenkomen op de mastersectie en daar naar de cuemix

en/of stereomix gestuurd kunnen worden. Je kunt natuurlijk ook alleen de returns gebruiken om nog extra inputs erbij te mixen. In dat geval heb je twee stereo inputkanalen erbij.

Mastertrucs

Op de mastersectie zit een geïntegreerde talkbackfunctie met ingebouwde microfoon, regelbaar dim-level en een fijne, solide talkbackknop. Op de monitorsectie kun je twee speakerparen aansluiten. Als inputsources voor je monitorsectie heb je de keuze uit de stereobus, een externe stereo input of de iJack-connector (een stereo mini-jackconnector waar bijvoorbeeld een iPod op aangesloten kan worden). De koptelefoonoutput laat normaal gesproken de stereo mix horen, maar je kunt eventueel de cuemix erop laten horen. Dat kan nuttig zijn als je in een hele compacte set-up werkt, waarbij de artiest in dezelfde ruimte zit.

Hiermee is de rol van de X-Desk nog niet uitgespeeld, want er is ook nog een schakelbare insert op de stereobus. Daar zou je bijvoorbeeld een buscompressor op kunnen aansluiten. Het aardige van deze insert is weer dat je deze ook kunt gebruiken om een extra stereosignaal bij je mixbus te mengen. Als je voor deze mixoptie kiest, kun je ook parallelle compressie loslaten op je stereobus, waarbij je de verhouding droog-compressie regelt met de make-up gain op je compressor.

Koppelen

Alle connecties op de X-Desk maak je via multipin DB25 connectors. Dat maakt het mogelijk om heel veel inputs en outputs aan te bieden, en het tegelijkertijd compact te houden; ongeveer het formaat van een X-Rack. Als je een X-Desk koppelt met een X-Rack of met een andere X-Desk, worden ze op een hele slimme manier gelinkt, en ontstaat er een

'Als je een X-Desk koppelt met een X-Rack of met een andere X-Desk, worden ze op een hele slimme manier gelinkt en ontstaat er een grotere mengtafel.'

grotere mengtafel met gekoppelde stereo-, cue- en fx-mixen en solo/cut-functies. Een van de X-Desks is dan de master. Hiermee kun je zeer grote en complexe mixers bouwen.

Je kunt maximaal acht X-Desks aan elkaar koppelen. Ook de X-Rack heeft mixmogelijkheden die je kunt koppelen. Neem bijvoorbeeld een X-Rack met acht XR624 inputmodules en een X-Desk; dat geeft al een mengtafel met 84 analoge inputs. Wel allemaal op line-level natuurlijk, dus niet zoals bij traditionele mengtafels met geïntegreerde mic-preamps.

Conclusie

Al met al ben ik onder de indruk van de X-Desk en ook van de wijze waarop je hem kunt integreren met andere SSL-apparatuur en hardware van andere fabrikanten. De X-Desk klinkt uitstekend en bovenal neutraal. Wie op zoek is naar kleuring, mag dat zelf toevoegen; bijvoorbeeld door een karaktervol apparaat op de insert van de stereobus aan te sluiten. Als je de vraag wilt beantwoorden of de X-Desk voor jou zijn geld waard is, moet je je vooral

SPECIFICATIES

- 8x line-in met insertiepunt
- 8x alt-in
- 2x stereo return
- jackinput
- mix-out met insert
- stereo cue-out
- 2x mono aux-send
- 2x monitor-out
- 8 100mm faders
- dim, cut, talkback met ingebouwde mic
- hoofdtelefoonoutput
- ingebouwde voeding
- incl. 19" rackmount ears
- maximaal 8 X-Desks of X-Desks en X-Racks te combineren
- alle aansluitingen (behalve monitor-outs) op D-sub multiconnectors

afvragen in hoeverre de analog summing en uitgebreide mixcapaciteiten in jouw werkwijze tot hun recht komen. Als je de X-Desk gebruikt als een soort veredelde monitorcontroller, dan is het een prijzig apparaat. Kijk je echter wat je kwijt zou zijn voor een vergelijkbare summing mixer én een monitorcontroller, dan is de X-Desk behoorlijk voordelig. Daarbij komt dat de mix-routings die je met de X-Desk kunt maken niet alleen handig zijn voor summing, maar ook voor integratie van externe randapparatuur in je mix-proces. Iemand die de grote flexibiliteit van deze kleine mixer optimaal weet te benutten, krijgt met de X-Desk bijzonder veel waar voor zijn geld. En niet te vergeten: het apparaat bezit natuurlijk de fijne, cleane sound van de SSL SuperAnalogue processing. ■

HET OORDEEL

- +** • flexibele en doordachte routingmogelijkheden
- uitstekende geluidskwaliteit
- ondanks de vele mogelijkheden toch snel te doorgronden
- • geen

In de doos of in de Desk

Als je digitaal opneemt in je computer, kun je over het algemeen ook in je computer je eindmix maken. Je pc of Mac is dan behalve recorder, ook een digitale mixer die alle signalen naar een stereo signaal mixt. Als je zo werkt, mix je dus digitaal, ook wel 'in the box' (ITB) genoemd. Er kunnen redenen zijn waarom je liever analoog wilt mixen. Sommigen vinden analoog mixen (vaak ook 'analog summing' genoemd) gewoon beter klinken, of vinden dat dan een bepaalde kleuring optreedt die prettig klinkt.

In dat geval kun je natuurlijk een traditionele mengtafel gebruiken, maar daar zit van alles op dat je eigenlijk niet nodig hebt. Bovendien is het wel handig om bijvoorbeeld je volumeregeling gewoon te automatiseren in je computer. Eigenlijk wil je dus alleen maar mixen en verder niks. En daar komt de summing mixer bij om de hoek kijken. Een summing mixer is een uitgekleden mixer die (bijna) niets anders doet dan de inputsignalen samenvoegen tot een

stereo signaal. Het idee daarbij is dat je de sporen in je computer naar aparte outputs stuurt, die je analoog laat binnenkomen in de summing mixer. De daar gemaakte stereomix neem je weer op in je computer.

Bij deze manier komt het wel aan op de kwaliteit van je da/ad-converters, want in vergelijking met ITB mixen maak je wel een extra da-stap (per kanaal) en een ad-stap (op de totaalmix). Of analog summing beter klinkt dan digitaal mixen is moeilijk vast te stellen. Het idee is: hoe groter de mix (hoe meer kanalen) hoe duidelijker het verschil. Een test daarvan vraagt alleen wel om grote set-ups met heel veel da-converters. Voor deze test maakte ik een achtkanaals mix via de X-Desk, en digitaal via Pro Tools HD met Apogee converters. Het resultaat vond ik zeer dicht bij elkaar liggen; onvoldoende verschil om bewijs te leveren voor de stelling dat analog summing beter is. De uitstekende (en ongekleurde) mixcapaciteiten van de SSL X-Desk zijn wel ruim voldoende bewezen.

